

Ewelina Szatkowska Anna Podolska Dominika Szumała

WSPÓŁCZESNE PROBLEMY PRAWA DO WIZERUNKU

Zagadnienia wybrane

redakcja naukowa
Ewelina Szatkowska

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

WSPÓŁCZESNE PROBLEMY PRAWA DO WIZERUNKU

Ewelina Szatkowska

Anna Podolska

Dominika Szumała

WSPÓŁCZESNE PROBLEMY PRAWA DO WIZERUNKU

Zagadnienia wybrane

redakcja naukowa
Ewelina Szatkowska

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
Gdańsk 2020

Stan prawny na 21 maja 2020 roku

Recenzent
prof. dr hab. Piotr Ślęzak

Redaktor Wydawnictwa
Agnieszka Kołwzan

Projekt okładki i stron tytułowych
Jan Rutka

Skład i łamanie
Mariusz Szewczyk

Publikacja sfinansowana ze środków projektu BN 2018, nr 538-6330-B225_18

© Copyright by Uniwersytet Gdański
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-8206-054-6

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel./fax 58 523 11 37, tel. 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
www.wyd.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: www.kiw.ug.edu.pl

Druk i oprawa
Zakład Poligrafii Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. 58 523 14 49, fax 58 551 05 32

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	7
Wprowadzenie	9
Rozdział I	
Wizerunek w prawie cywilnym i prawie autorskim: zakres roszczeń. Utrwalanie a rozpowszechnianie wizerunku oraz sprzeczne linie orzecznicze w zakresie rozpoznawalności osoby (<i>Ewelina Szatkowska</i>)	13
Rozdział II	
Naruszenie prawa do ochrony wizerunku osoby powszechnie znanej a interes społeczny (<i>Anna Podolska</i>)	39
Rozdział III	
Aspekty skutecznej ochrony wizerunku w Internecie z uwzględnieniem regulacji poszczególnych portali społecznościowych (<i>Anna Podolska</i>)	55
Rozdział IV	
Rozpowszechnianie wizerunku małoletniego w świetle zasady dobra dziecka (<i>Anna Podolska</i>)	75
Rozdział V	
Ochrona wizerunku po śmierci, ze szczególnym uwzględnieniem postaci historycznych. Unikatowa regulacja ochrony wizerunku <i>post mortem</i> w ustawie z dnia 3 lutego 2001 r. o ochronie dziedzictwa Fryderyka Chopina (<i>Ewelina Szatkowska</i>)	93
Rozdział VI	
Komercjalizacja wizerunku członków kadry narodowej i reprezentacji olimpijskiej, tj. problematyczny art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie. Analiza systemowa (<i>Ewelina Szatkowska</i>)	107
Rozdział VII	
Fotografia portretowa jako utwór w rozumieniu prawa autorskiego – prawo do wizerunku osoby sportretowanej a prawo twórcy do utworu w postaci fotografii (<i>Dominika Szumała</i>)	123
Rozdział VIII	
Wykorzystanie maski artystycznej a naruszenie wizerunku aktora – granice wizerunku scenicznego oraz prawa producenta do postaci (<i>Dominika Szumała</i>)	137
Rozdział IX	
„Wizerunek” postaci literackich i postaci z gier komputerowych (<i>Dominika Szumała</i>)	149
Bibliografia	159

WYKAZ SKRÓTÓW

AKTY PRAWNE

EKPC	Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2 z dnia 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284)
k.c.	ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r., poz. 1145, ze zm.)
k.k.	ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r., poz. 1950, ze zm.)
Konstytucja RP	Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483, ze zm.)
konwencja o prawach dziecka	Konwencja o prawach dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526)
konwencja z Lanzarote	Konwencja Rady Europy o ochronie dzieci przed seksualnym wykorzystaniem i niegodziwym traktowaniem w celach seksualnych sporządzona w Lanzarote dnia 25 października 2007 r. (Dz. U. z 2015 r., poz. 608)
k.p.c.	ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r., poz. 1460, ze zm.)
k.p.k.	ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r., poz. 30, ze zm.)
k.r.o.	ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r., poz. 2086)
pr. aut.	ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r., poz. 1231, ze zm.)
pr. pras.	ustawa z dnia z dnia 26 stycznia 1984 r. Prawo prasowe (tekst jedn.: Dz. U. z 2018 r., poz. 1914)
RODO	rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119/1 z 4.05.2016 r.)

u.o.s.	ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r., poz. 1468, ze zm.)
u.o.s.k.	ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o sporcie kwalifikowanym (Dz. U. Nr 155, poz. 1298, ze zm.)

INNE

Dz. U.	Dziennik Ustaw
ETPC	Europejski Trybunał Praw Człowieka
OSNC-ZD	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna. Zbiór Dodatkowy
PKOl	Polski Komitet Olimpijski
PZPN	Polski Związek Piłki Nożnej
SA	Sąd Apelacyjny
SN	Sąd Najwyższy
SO	Sąd Okręgowy
tekst jedn.	tekst jednolity
TK	Trybunał Konstytucyjny
TSUE	Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

WPROWADZENIE

W niniejszym opracowaniu pojęciem nadrzędnym i łączącym poszczególne rozdziały w całość jest „wizerunek”, który stanowi atrybut każdej osoby fizycznej. Wizerunek jest rodzajem dobra osobistego wymienionym wprost w katalogu otwartym dóbr osobistych zawartym w art. 23 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r., poz. 1145, ze zm.) (dalej: k.c.). W polskim prawie wizerunek nie został zdefiniowany, dlatego też w tym zakresie należy sięgać do stanowisk doktryny oraz licznego w tej materii orzecznictwa. W art. 81 ust. 1–2 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r., poz. 1231, ze zm.) (dalej: pr. aut.) uregulowano zasady zezwolenia na rozpowszechnienie wizerunku. Poruszana tematyka jest przedmiotem wielu publikacji naukowych, wśród nich można wskazać m.in.: *Cywilnoprawna ochrona wizerunku osób powszechnie znanych w dobie komercjalizacji dóbr osobistych* autorstwa Joanny Banasiuk i Joanny Sieńczyło-Chlabicz (2014), *Prawo do wizerunku i jego komercjalizacja* Justyny Balcarczyk (2009), *Ochrona prawa do wizerunku* autorstwa Piotra Ślęzaka (2009), *Wizerunek czyli Kiedy, kogo i jak można pokazywać w telewizji* autorstwa Katarzyny Badźmirowskiej-Masłowskiej (2008). Jednocześnie należy zaznaczyć, że z uwagi na pojęcia niedookreślone zawarte w ww. przepisach, jak również wielość orzeczeń dotyczących prawa ochrony wizerunku, a także coraz liczniejsze wątpliwości odnoszące się do rzeczywistego charakteru tego dobra tematyka ta nie traci przymiotu aktualności i nie została dotychczas wyczerpana.

Monografia zawiera zbiorcze omówienie bieżących i problematycznych aspektów związanych z prawem do ochrony wizerunku, które do tej pory w sposób kompleksowy nie zostały opisane w ramach jednej publikacji albo które w jej ramach zostały rozszerzone o własne stanowiska naukowe autorów. Należy podkreślić, że w książce nie porusza się wszystkich aspektów związanych z prawem do ochrony wizerunku, publikacja stanowi bowiem autorski dobór zagadnień, które omawiane podczas prowadzonych przeze mnie wykładów budziły największe zainteresowanie wśród studentów, tworząc pole do szerokiej dyskusji i wymiany poglądów naukowych. Przykładowo w ramach wybranych zagadnień jedynie sygnalizacyjnie w Rozdziale III poruszono tematykę odnoszącą się do ochrony wizerunku osób podejrzanych lub oskarżonych o popełnienie przestępstwa, dlatego też zainteresowanych w tym zakresie pragnę odesłać do publikacji: Dominika Morgały *Ochrona prawna oraz naruszenie wizerunku sprawy przestępstwa* (2015) oraz

Marii Łoszewskiej-Ołowskiej *Zakaz publikacji w prasie danych osobowych i wizerunku osób publicznych podejrzanych lub oskarżonych o przestępstwo* (2018).

W książce poza podstawowym wprowadzeniem definicyjnym poddano analizie rzeczywisty charakter prawa do wizerunku, które jako dobro osobiste stanowi współcześnie przedmiot szerokiej komercjalizacji, a także zwrócono szczególną uwagę na relację pomiędzy art. 23 k.c. a art. 81 ust. 1–2 pr. aut. Z jednej strony mamy bowiem do czynienia z nierozzerwalnie związanym z człowiekiem dobrem osobistym, wygasającym wraz ze śmiercią, z drugiej zaś z prawem, podlegającym coraz szerszej eksploatacji, także przez inne osoby niż uprawniona, którego majątkowy charakter wywodzi się z umiejscawiania przepisów dotyczących ochrony wizerunku w prawie autorskim. W opozycji do tradycyjnego, cywilistycznego pojmowania prawa do wizerunku pozostają nie tylko coraz wyraźniej odnotowywalny rzeczywisty wymiar tego dobra osobistego, lecz także same regulacje prawne, tj.: art. 83 pr. aut., którym wprowadzono ochronę wizerunku *post mortem*, oraz art. 14 ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r., poz. 1468, ze zm.) (dalej: u.o.s.), ustanawiający pierwotne, ustawowe uprawnienie dysponowania wizerunkiem przez inne osoby niż sami portretowani.

Istotnym zagadnieniem poruszonym w niniejszej publikacji jest także rozpowszechnianie wizerunku osób powszechnie znanych oraz uwzględnienie interesu społecznego w tego rodzaju działalności, na którą to przesłankę często powołuje się naruszający. O nieustającej aktualności tego tematu świadczy ilość roszczeń z tytułu naruszenia art. 81 ust. 2 pkt 1 pr. aut. W kontekście upubliczniania wizerunku ważnym tematem są aspekty jego ochrony w internecie, ze szczególnym uwzględnieniem wewnętrznych regulacji portali społecznościowych, stanowiących współcześnie najszerszą platformę rozpowszechniania fotografii oraz nagrań wizualnych w skali globalnej, będących tym samym miejscem stałych naruszeń tego dobra osobistego i poszukiwań skutecznych mechanizmów jego ochrony, tak w ramach prawa wewnętrznego, jak powszechnie obowiązującego. W jednym z rozdziałów omówiono także ochronę wizerunku dziecka, które z jednej strony z uwagi na niską świadomość konsekwencji swoich działań w przypadku samodzielnego dysponowania swoim wizerunkiem, z drugiej zaś pozbawione decyzyjności w tym zakresie w przypadku publikacji ich wizerunku przez rodziców oraz inne osoby pozostaje podmiotem szczególnie narażonym na naruszenia w tym zakresie. Niezwykle interesującym zagadnieniem omawianym w ramach tego tematu jest przyznanie prawa do ochrony wizerunku *nasciturusowi* w dobie rozwoju technologii badań obrazowych.

W monografii przeanalizowano również temat fotografii portretowej, w ramach której zwraca się uwagę na równoległość praw: twórcy – w przypadku, gdy zostanie ona uznana za utwór w rozumieniu prawa autorskiego, dysponującego w stosunku do niej autorskimi prawami osobistymi i majątkowymi, oraz osoby portretowanej realizującej odrębne prawa do wizerunku. W rozdziale odnoszącym się do maski artystycznej podjęto próbę udzielenia odpowiedzi na pytania, czy jest ona przedmiotem ochrony jako rodzaj wizerunku, czy też stanowi element gry artystycznej jako fragment dzieła. Pole do dyskusji stanowi tu także rozróżnienie sytuacji naruszenia prawa do wizerunku aktora odgrywającego poszczególne role jako osoby prywatnej od praw producenta do postaci.

Szczególnego komentarza wymaga natomiast ostatni rozdział, w którym omawia się „wizerunek” postaci literackich i bohaterów gier komputerowych. Należy podkreślić, że pojęcie wizerunku winno odnosić się wyłącznie do osób fizycznych i, choć ustawodawca nie jest w tej materii zupełnie konsekwentny, użycie go w stosunku do wskazanych postaci stanowi powszechnie stosowany skrót myślowy, stąd, nie posługując się w tym zakresie językiem prawnym, ujęto je w cudzysłów. Natomiast sam temat ochrony postaci ze świata wirtualnego oraz bohaterów utworów literackich stanowi zagadnienie łączące w sobie zarówno aspekty prawa własności intelektualnej, jak również ochrony dóbr osobistych. Warto wskazać, że z uwagi na zaawansowany proces digitalizacji do świata wirtualnego przenoszone zostają wizerunki postaci ze świata rzeczywistego.

Publikacja jest adresowana nie tylko do studentów i doktorantów, ale także do prawników, którzy stykają się z problematyką prawa do ochrony wizerunku w praktyce, oraz do wszystkich zainteresowanych tą tematyką. Monografia została przygotowana przez uniwersyteckich pracowników naukowo-dydaktycznych, a także osoby ściśle współpracujące ze środowiskiem naukowym, zajmujące się teorią i praktyką ochrony dóbr osobistych oraz prawa własności intelektualnej. Należy zaznaczyć, że poszczególne rozdziały stanowią samodzielne części, dlatego też publikacja może być analizowana zarówno całościowo, jak i selektywnie, stosownie do zainteresowania daną materią. Ze względu na wiedzę poszczególnych autorów ingerencja redaktora w treść poszczególnych rozdziałów została ograniczona do niezbędnego minimum, autorzy mieli zatem pełną swobodę w ich opracowaniu i prawo do własnych refleksji naukowych.

ROZDZIAŁ I

WIZERUNEK W PRAWIE CYWILNYM I PRAWIE AUTORSKIM: ZAKRES ROSZCZEŃ. UTRWALANIE A ROZPOWSZECHNIANIE WIZERUNKU ORAZ SPRZECZNE LINIE ORZECZNICZE W ZAKRESIE ROZPOZNAWALNOŚCI OSOBY

Pojęcie wizerunku pojawia się przede wszystkim w art. 23 k.c. oraz w art. 81 ust. 1–2, 83 pr. aut., ponadto można je także odnaleźć w art. 190a § 2 i art. 191a § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r., poz. 1950, ze zm.) (dalej: k.k.), w art. 13 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. Prawo prasowe (tekst jedn.: Dz. U. z 2018 r., poz. 1914) (dalej: pr. pras.) czy też art. 14 ust. 1 u.o.s. Jednak w żadnym akcie prawnym nie zawarto jego definicji legalnej, dlatego też, rekonstruując znaczenie tego pojęcia, należy odwołać się do licznych, często niejednorodnych stanowisk zawartych w literaturze przedmiotu oraz orzecznictwie. Właściwe jest założenie, że jeżeli kilka aktów prawnych posługuje się tym samym pojęciem, a jednocześnie na potrzeby żadnego z nich nie zostało ono zdefiniowane, to, mając na uwadze zasadę przejrzystości i jednolitości prawa, należy przypisać mu takie samo znaczenie dla wszystkich regulacji, w ramach których występuje. Pojęcia tego nie zdefiniowano także na gruncie prawa unijnego, natomiast rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119/1 z 4.05.2016 r.) (dalej: RODO) w art. 4 pkt 14 zalicza wizerunek twarzy do danych biometrycznych, których przetwarzanie w celu jednoznacznego zidentyfikowania osoby fizycznej jest zabronione z uwzględnieniem zawartych w nim oraz regulacjach państw członkowskich wyjątków (art. 9 ust. 1–4).

Najkrócej można stwierdzić, że wizerunek to takie przedstawienie osoby fizycznej, które umożliwia jej identyfikację. Na gruncie prawa pojęcie to powinno odnosić się wyłącznie do osób fizycznych, choć w ustawodawstwie możemy spotkać się z takimi pojęciami, jak „wizerunek muzealiów”¹ czy też „wizerunek orła białego”², natomiast

¹ Zob. art. 25a ust. 1–4 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r., poz. 902).

² Zob. art. 2, 2a ustawy z dnia 31 stycznia 1980 r. o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r., poz. 1509).

wizerunek osoby prawnej to synonim jej dobrego imienia, renomy (*goodwill*)³. Należy także odnotować jego używanie w kontekście ochrony „wizerunku” bohaterów utworów literackich czy też postaci z gier komputerowych, choć zdecydowanie nie ma ku temu podstaw w powszechnie obowiązującym prawie (jest to wyłącznie pewien skrót myślowy).

Damian Flisak wskazuje, że na wizerunek składa się zespół rozpoznawalnych cech fizycznych danej osoby umożliwiający jej identyfikację⁴. Piotr Machnikowski, komentując art. 23 k.c., podaje, że wizerunek to fizyczny obraz człowieka, odsyła także do art. 81 pr. aut., przy czym uważa, że dobro to można naruszyć nie tylko poprzez rozpowszechnianie utrwalonego wizerunku, ale także upodobnienie się do innej osoby w celu wprowadzenia w błąd obserwatorów⁵. W ocenie Stefana Grzybowskiego dobrem osobistym jest obraz fizyczny człowieka, w związku z tym wizerunek i portret są jedynie podobiznami tego dobra, zaś obraz ten to nie tylko rysy twarzy, ale i wszystkie cechy fizyczne indywidualizujące pewną osobę i umożliwiające jej rozpoznanie, np. z uwagi na charakterystyczną budowę ciała czy też kształt sylwetki⁶. Teresa Grzeszak, analizując pojęcie wizerunku, czyni następujące rozróżnienia pojęciowe: „obraz fizyczny”, „wizerunek”, „portret”, „materialny egzemplarz” oraz „persona”⁷, a na słuszność takiego uporządkowania terminologii zwraca uwagę Piotr Ślęzak⁸.

„Obraz fizyczny” to inaczej atrybut tożsamości człowieka, tj.: wygląd, charakterystyczne cechy, percepcja naszej fizyczności przez inne osoby jako istniejącej w ich świadomości. Stanowi on dobro osobiste, które może zostać naruszone, przy czym przedmiotem tego naruszenia jest konkretny wizerunek, a pośrednio i obraz fizyczny. „Wizerunek” to konkretyzacja obrazu fizycznego, która może nastąpić np. za pomocą wykonania fotografii czy też utrwalenia audiowizualnego, nadająca się do rozpowszechniania (zwielokrotniania). Rozumiany w ten sposób może być przedmiotem obrotu, a jego synonimem jest podobizna. „Portret” to z kolei „utwór o tematyce portretowej, który jest przedmiotem obrotu autorskiego i praw osobistych”⁹, utwór przedstawiający określoną osobę, który należy wyraźnie odróżnić od nośnika materialnego¹⁰. Może on prowadzić

³ D. Flisak, *Ochrona wizerunku, adresata korespondencji i tajemnicy źródeł informacji* [w:] *Prawo autorskie i prawa pokrewne. Komentarz*, red. D. Flisak, Warszawa 2015, s. 1140.

⁴ Tamże.

⁵ P. Machnikowski, *Ochrona dóbr osobistych* [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. E. Gniewek, P. Machnikowski, Warszawa 2014, wyd. 6, s. 60.

⁶ S. Grzybowski, *Ochrona dóbr osobistych według przepisów ogólnych kodeksu cywilnego*, Warszawa 1957, s. 96, za: J. Sieńczyło-Chłabicz, J. Banasiuk, *Cywilnoprawna ochrona wizerunku osób powszechnie znanych w dobie komercjalizacji dóbr osobistych*, Warszawa 2014, s. 76.

⁷ T. Grzeszak, *Prawo do wizerunku i prawo adresata korespondencji* [w:] *Prawo autorskie*, red. J. Barta, Warszawa 2013, wyd. 3, seria System Prawa Prywatnego, t. 13, s. 666–668.

⁸ P. Ślęzak, *Rozdział 10. Ochrona wizerunku, adresata korespondencji i tajemnicy źródeł informacji* [w:] *Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Komentarz*, red. P. Ślęzak, Warszawa 2017, s. 554.

⁹ T. Grzeszak, *Prawo do wizerunku...*, s. 667.

¹⁰ P. Ślęzak, *Rozdział 10. Ochrona...*, s. 556.

do naruszenia wizerunku, o ile przedstawia istniejącą osobę, nie zaś postać fikcyjną czy też postać dalece odbiegającą od rzeczywistego obrazu fizycznego danej osoby, zniekształconego wskutek twórczości artysty, własnej interpretacji czy też subiektywnego jej odbioru, uniemożliwiającego obiektywną identyfikację. Natomiast takie przedmioty, jak np.: egzemplarz fotografii, obraz, płyta DVD z utrwaleniem audiowizualnym osoby, karta pamięci z zapisanymi na niej fotografiami, rzeźba, stanowią „materialne egzemplarze”, w ramach których nastąpiło utrwalenie wizerunku, i są przedmiotami prawa własności stosownie do kodeksu cywilnego. Zgodnie z prawem rozporządzanie nimi może być uzależnione od regulacji dóbr osobistych i prawnoautorskich, przy uwzględnieniu kwestii związanych zarówno z ochroną wizerunku, jak również prawami autorskimi (majątkowymi i osobistymi) twórcy. Z kolei „persona” to postulowane obecnie nawiązanie do amerykańskiej instytucji *right of publicity*, które ustanowione jako dobro osobiste ma za zadanie chronić konkretne interesy związane przede wszystkim z komercyjnym wykorzystaniem wizerunku, ale także inne atrybuty osobowości, jak: głos, imię i nazwisko, podpis, charakterystyczne gesty¹¹ (np. „cieszynki” piłkarzy – *goal celebration*). Mając na uwadze powyższe rozróżnienia, T. Grzeszak podnosi, że w art. 81 ust. 1 pr. aut. posłużono się niewłaściwym sformułowaniem, ponieważ przepis ten powinien brzmieć „rozpowszechnianie wizerunku wymaga zezwolenia osoby przedstawionej”, nie zaś „na nim” przedstawionej¹², jednak skoro wizerunek definiujemy jako konkretyzację obrazu fizycznego, czyli widocznego np. na fotografii, to moim zdaniem brzmienie tego przepisu nie jest błędne, a kwestia ta nie ma wymiaru praktycznego.

Analizując natomiast kategorie wytworów niematerialnych wchodzących w zakres pojęcia „wizerunek”, P. Ślęzak wymienia następujące jego rodzaje: wizerunek plastyczny, wizerunek piśmienniczy, wizerunek audialny, maskę artystyczną oraz *body art*¹³, przy czym na wstępie zaznaczam, że ani wizerunek piśmienniczy jako drobiazgowy opis danej osoby, ani też wizerunek audialny jako utrwalenie dźwiękowe głosu człowieka nie mieszczą się w klasycznym rozumieniu pojęcia wizerunku, a więc nie prowadzą do naruszenia tego prawa. Nawet najbardziej szczegółowe opisowe przedstawienie danej osoby, umożliwiające jej identyfikację nie doprowadzi do naruszenia jej wizerunku, ale może przyczynić się do naruszenia innych dóbr osobistych, jak np. prawa do prywatności, prawa do intymności, czci czy też godności, w zależności od charakteru sformułowanej wypowiedzi. Tak samo nie naruszymy prawa do wizerunku w ustnych wypowiedziach na temat danej osoby, które będą wprost sugerowały, o kim mowa. Należy także zauważyć, że często nawet najbardziej drobiazgowy opis danej osoby będzie stanowił wyłącznie subiektywne wyobrażenie czytelnika (odbiorcy) o tym wyglądzie, nie zaś rzeczywiste odzwierciedlenie jego fizjonomii. Podobnie podanie danych personalnych nie będzie łączyło się z naruszeniem prawa do wizerunku¹⁴. Odnośnie do wizerunku audialnego

¹¹ Zob. szerzej: J. Sieńczło-Chlabicz, J. Banasiuk, *Cywilnoprawna ochrona wizerunku...*, s. 212–216.

¹² T. Grzeszak, *Prawo do wizerunku...*, s. 667–668.

¹³ P. Ślęzak, *Rozdział 10. Ochrona wizerunku...*, s. 557.

¹⁴ Zob. wyrok SN z dnia 15 października 2009 r., I CSK 72/09, LEX nr 533565.

należy stwierdzić, że głos nie jest obrazem, a dźwiękiem, którego percepcja odbywa się za pomocą słuchu, nie zaś wzroku¹⁵. Jak wskazuje P. Ślęzak, zwolennicy zaliczania go do zakresu pojęcia wizerunku podnoszą, że skoro istotą jest tu identyfikacja danej osoby, to pod uwagę należy brać nie tylko dostrzegalne atrybuty osobowości, lecz także głos (jego brzmienie, barwę, intonację, charakterystyczne zwroty). Jednak zdaniem autora sama kwestia rozpoznawalności nie wystarczy, by uznać głos za jeden z rodzajów wizerunków, jest to zatem odrębne dobro osobiste¹⁶, z czym w pełni należy się zgodzić, ponieważ wizerunek łączy się z wyglądem danej osoby, a głos go nie odzwierciedla.

Współcześnie wizerunek najczęściej przedstawiany jest z pomocą aparatu czy też kamery, a więc będą to fotografie, filmy, ale mogą to być także np.: obrazy, rysunki, rzeźby. Wystawiając na widok publiczny rzeźbę przedstawiającą konkretną osobę, rozpowszechniamy jej wizerunek pod warunkiem, że brak wątpliwości co do tego, kogo ona konkretnie przedstawia. Tym samym w praktyce mamy do czynienia z tzw. wizerunkiem plastycznym, czyli wizerunkiem człowieka przedstawianym przy pomocy technik graficznych (dwuwymiarowych) i plastycznych (trójwymiarowych)¹⁷. W tym ujęciu wizerunek oznacza wytwór niematerialny, który za pomocą środków plastycznych przedstawia rozpoznawalną podobiznę danej osoby (lub danych osób). Obok klasycznych portretów malarskich są to przede wszystkim fotografie, a także karykatury¹⁸. Karykatura to uproszczony wizerunek, eksponujący konkretne cechy zewnętrzne, które zazwyczaj zostają uwydatnione lub wręcz przerysowane, jednak nadal umożliwiają identyfikację danej osoby. Wizerunek może więc pozostać skupiony jedynie na pewnych charakterystycznych dla danej jednostki elementach, o ile jako taki będzie nadawał się do powiązania z konkretną osobą. Warto wskazać, że karykatura jako gatunek twórczości pozostaje pod specjalną ochroną prawną – art. 29 (1) pr. aut. umożliwia korzystanie z innych utworów na potrzeby parodii, pastiszu lub karykatury, w zakresie uzasadnionym prawami tych gatunków twórczości. Jednak choć humorystyczne czy wręcz ośmieszające przedstawienie danej osoby nie stanowi samo w sobie naruszenia prawa, nie oznacza to, że karykatura jako utwór nie może naruszać dóbr osobistych. Może mieć mianowicie miejsce tzw. eksces karykatury, który będzie godził w takie dobra osobiste, jak właśnie wizerunek czy też dobre imię, cześć, godność¹⁹. Natomiast kwestia rozpoznawalności osoby ukazanej w ramach karykatury przedstawia się tak samo jak w przypadku innych

¹⁵ Zob. wyrok SA w Warszawie z dnia 13 listopada 2001 r., I ACa 346/01, LEX nr 1680984. W orzeczeniu tym Sąd stwierdził, że funkcjonowanie linii audiotele, opartej o operację głosem, nie wykorzystuje wizerunku, albowiem jest on obrazem.

¹⁶ P. Ślęzak, *Rozdział 10. Ochrona...*, s. 558.

¹⁷ Tamże.

¹⁸ J. Barta, R. Markiewicz [w:] J. Barta i in., *Prawo autorskie i prawa pokrewne. Komentarz*, Kraków 2005, wyd. 4, s. 628.

¹⁹ Zob. wyrok SN z dnia 27 stycznia 2006 r., III CSK 89/05, LEX nr 209293, w którym wskazano, że „nie każda satyra lub karykatura pozostaje pod ochroną prawa, czyli – mówiąc inaczej – stanowi działanie, w stosunku do którego ustawodawca wyłączył bezprawność. Satyra lub karykatura musi bowiem służyć celom, o jakich mowa w art. 41 prawa prasowego” (a więc rzetelnemu informowaniu, jawności życia publicznego oraz kontroli i krytyki społecznej).

kategorii wizerunków plastycznych, a więc istotą jest tu możliwość obiektywnej identyfikacji jako konkretnej osoby fizycznej.

Omawiając „maskę artystyczną” w kontekście ochrony wizerunku, moim zdaniem należy tu odróżnić sytuację, w której charakteryzacja aktora jest tak daleko idąca, że jako rzeczywista osoba wcielająca się w postać fikcyjną pozostaje on nieidentyfikowalny, od przypadku, w którym kreacja aktorska nie odbiega zasadniczo od wyglądu samego aktora jako osoby fizycznej. W pierwszym przypadku rozpowszechnianie fotosów takiej postaci doprowadzi wyłącznie do naruszenia praw twórcy postaci czy też raczej praw producenta, natomiast w drugim, biorąc pod uwagę jego kontekst, może dojść do naruszenia wizerunku i innych dóbr osobistych aktora, przy jednoczesnej odrębności praw autorskich do samej fotografii pochodzącej z planu filmowego, która może być utworem²⁰.

Body art będzie natomiast dotyczyć zdobień ciała, takich jak tatuaże czy też kolczyki. Najczęściej są one prezentowane jako „żywe wykonanie” albo fotografia lub film²¹, przy czym, jak wskazuje P. Ślęzak, w przypadku tej pierwszej mamy do czynienia z odrębną postacią wizerunku, natomiast w drugiej z wizerunkiem plastycznym²². Tatuaże na ciele z pewnością umożliwiają identyfikację poszczególnych osób i jako takie mogą być elementem ułatwiającym bądź przesądzającym o rozpoznawalności danej osoby, a dodatkowo stanowią niezwykle interesującą materię z punktu widzenia praw autorskich jako twory wykonane przez artystów tatuażystów, a prezentowane na ciele innych osób.

Pozostawiając liczne koncepcje pojmowania wizerunku w doktrynie, które z uwagi na ramy niniejszej publikacji zostały przywołane jedynie częściowo, należy także zwrócić uwagę na orzecznictwo, zawierające różnorodne wypowiedzi w tej materii. W wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 22 maja 2015 r. wskazano, że na wizerunek składa się ogół zewnętrznych cech, które charakteryzują daną osobę. Innymi słowy, wizerunek definiowany jest jako wygląd człowieka, jego podobizna, jego obraz fizyczny. Dodatkowo w ramy te można włączyć elementy związane z wykonywanym zawodem, jak np. charakteryzacja, ubiór, sposób poruszania się oraz inne elementy identyfikujące (okulary, fryzura czy nawet szczególna linia profilu bądź charakterystyczny cień)²³. W orzeczeniu tym wskazano, że chodzi o cechy immanentnie związane z konkretną osobą fizyczną, natomiast z zakresu tego pojęcia wykluczono sposób postrzegania i oceny danej osoby w odbiorze zewnętrznym (życiorys, cechy charakteru, postępowanie czy też utrwalona pozycja zawodowa). Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 9 marca 2018 r. stwierdził, że przez wizerunek, objęty ochroną prawną na gruncie art. 24 k.c. oraz art. 81 pr. aut., należy rozumieć szeroko pojętą podobiznę człowieka, a więc konkretyzację i ustalenie obrazu fizycznego jednostki, zdatną do zwielokrotniania i rozpowszechniania²⁴. Orzeczeniem tym potwierdzono tożsamość rozumienia pojęcia wizerunku na

²⁰ Odnośnie do maski artystycznej szerzej zob. rozdział VIII niniejszej publikacji.

²¹ E. Ferenc-Szydełko, *Body art w świetle przepisów prawa autorskiego*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego” 2007, nr 100, s. 119 i n., za: P. Ślęzak, *Rozdział 10. Ochrona...*, s. 561.

²² P. Ślęzak, *Rozdział 10. Ochrona...*, s. 561.

²³ Wyrok SA w Warszawie z dnia 22 maja 2015 r., I ACa 1741/14, LEX nr 1755241.

²⁴ Wyrok SA w Warszawie z dnia 9 marca 2018 r., VI ACa 1694/16, LEX nr 2524902.

gruncie kodeksu cywilnego i prawa autorskiego, podkreślając, że wizerunek nie jest tym samym co wygląd fizyczny człowieka, lecz stanowi konkretyzację tego wyglądu, jego przedstawienie, np. w postaci fotograficznego odwzorowania. Natomiast krytycznie należy odnieść się do wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 22 lutego 2017 r.²⁵, w którym podniesiono, że choć przepisy o ochronie wizerunku znajdują się w ustawie o prawie autorskim i prawach pokrewnych, fakt ten nie skutkuje tym, że wszystkie wizerunki są przedmiotem tego prawa, ponieważ prawu autorskiemu podlegają tylko te, które spełniają cechy utworu wymienione w art. 1 ust. 1. pr. aut. Z samego faktu zamieszczenia regulacji dotyczącej rozpowszechniania wizerunku w prawie autorskim nie można wywodzić, że ma ona zastosowanie wyłącznie do tych wizerunków, które będą utworami. Tym bardziej że, jak wskazał ten Sąd, sam wizerunek nie jest utworem ani artystycznym wykonaniem w rozumieniu prawa autorskiego, przy czym należy założyć, że miał on na myśli to, iż fizyczność człowieka jako taka nie może być przedmiotem prawa autorskiego, natomiast może nim być jej przedstawienie. Tymczasem stosownie do orzeczenia Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 19 września 2018 r. wizerunek w świetle art. 81 pr. aut. stanowi pewne dobro niematerialne, którego ochrona przyznana przez przepisy prawa autorskiego ma charakter ściśle formalny i obiektywny²⁶, a utwór stanowi dobro niematerialne, będące efektem indywidualnej twórczości człowieka.

Mając na uwadze powyższe, można odnotować daleko idącą rozbieżność w orzecznictwie co do rozumienia pojęcia wizerunku na gruncie kodeksu cywilnego i prawa autorskiego. O ile samo sformułowanie w obu ustawach rozumiane jest jako konkretyzacja obrazu fizycznego człowieka, umożliwiającą jego identyfikację, to z uwagi na zamieszczenie przepisów odnoszących się do tych kwestii w dwóch różnych aktach prawnych powstaje szereg, często wzajemnie sprzecznych, wniosków na temat konsekwencji prawnych ich umiejscowienia i prób sformułowania różnic. W omówionym powyżej orzeczeniu wskazuje się, że wizerunek to dobro niematerialne, a na podstawie art. 81 ust. 1–2 pr. aut. zakazane jest każde rozpowszechnienie wizerunku bez zgody osoby na nim przedstawionej, chyba że w danej sprawie występują szczególne okoliczności wskazane w tym przepisie, natomiast na gruncie kodeksu cywilnego pozostaje on chroniony jako dobro osobiste, czyli pewna wartość idealna związana ściśle z osobowością człowieka, która chroniona jest na tych samych zasadach co godność, dobre imię czy prywatność²⁷.

Po omówieniu aspektów związanych z definicją pojęcia wizerunku należy przejść do treści samych regulacji art. 23 k.c. i 81 ust. 1–2 pr. aut., ustalając ich wzajemne relacje. Wizerunek jest wprost wymieniony jako jedno z dóbr osobistych skatalogowanych w art. 23 k.c. Zgodnie z tym przepisem dobra osobiste człowieka, jak w szczególności: zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek,

²⁵ Wyrok SA w Warszawie z dnia 22 lutego 2017 r., VI ACa 1781/15, LEX nr 2402439. Przeciwnie stanowisko zostało wyrażone w wyroku SA w Krakowie z dnia 19 kwietnia 2016 r., I ACa 1826/15, LEX nr 2041781.

²⁶ Wyrok SA w Warszawie z dnia 19 września 2018 r., VI ACa 528/17, LEX nr 2616080.

²⁷ Tamże.

tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. W rozdziale 10 ustawy pr. aut. zatytułowanym „Ochrona wizerunku, adresata korespondencji i tajemnicy źródeł informacji” w art. 81 ust. 1 i 2 zawarto zasady rozpowszechniania wizerunku. Rozpowszechnianie wizerunku wymaga zezwolenia osoby na nim przedstawionej, a w braku wyraźnego zastrzeżenia nie jest ono konieczne, jeżeli osoba ta otrzymała umówioną zapłatę za pozowanie. Zgoda taka nie jest wymagana w przypadku osoby powszechnie znanej, jeżeli wizerunek wykonano w związku z pełnieniem przez nią funkcji publicznych, w szczególności politycznych, społecznych, zawodowych oraz w przypadku osoby stanowiącej jedynie szczygół całości, takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza.

Jak wskazuje P. Ślęzak, to, co łączy ochronę trzech uprawnień w postaci prawa do wizerunku, prawa adresata korespondencji oraz tajemnicy źródeł informacji, to swego rodzaju ograniczenia wypowiedzi twórczej, co zdaniem autora stanowi jedyne uzasadnienie dla umieszczenia tych przepisów w ustawie o prawie autorskim i prawach pokrewnych, ponieważ art. 81–83 pr. aut. dotyczą sfery dóbr osobistych, zaś w art. 84 pr. aut. uregulowano nowy rodzaj tajemnicy zawodowej, odnoszący się do obowiązku zachowania w tajemnicy źródeł informacji wykorzystanych w utworze²⁸. Tym samym mamy tu do czynienia z ograniczeniem swobody artystycznej twórcy z uwagi na prawa innych osób – uprawnionych z tytułu dóbr osobistych. Artykuł 54 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483, ze zm.) (dalej: Konstytucja RP)²⁹ stanowi, że każdemu zapewnia się wolność wyrażania swoich poglądów oraz pozyskiwania i rozpowszechniania informacji. Natomiast zgodnie z art. 73 ust. 1 Konstytucji RP każdemu zapewnia się wolność twórczości artystycznej, badań naukowych oraz ogłaszania ich wyników, wolność nauczania, a także wolność korzystania z dóbr kultury. Jednak zarówno wolność wypowiedzi, jak i wolność twórczości artystycznej nie są nieograniczone w swej strukturze, a granice pozostają określone przez prawa i wolności innych osób, jednym z takich praw jest właśnie prawo do wizerunku. Można więc za P. Ślęzakiem założyć, że *ratio legis* zamieszczenia przepisu dotyczącego zasad rozpowszechniania wizerunku w regulacji prawnoautorskiej stanowi ograniczenie swobody twórczości i praw twórców, których utwory podlegające rozpowszechnieniu będą prezentowały wizerunki innych osób i nie będą zawierały się w wyjątkach wymogu uzyskania zezwolenia. I choć stanowi to logiczne wytłumaczenie

²⁸ P. Ślęzak, *Rozdział 10. Ochrona...*, s. 552.

²⁹ Wśród regulacji prawnych służących zapewnieniu wolności twórczej oprócz Konstytucji RP należy wskazać na art. 1 i 5 pr. pras. oraz art. 11 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE C 326/398 z 26.10.2012 r.), a także na art. 19 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka z dnia 10 grudnia 1948 r., art. 10 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284) (dalej: EKPC), art. 19 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych otwartym do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz. U. z 1977 r. Nr 38, poz. 167) .

lokalizacji tych przepisów, to raczej podyktowane jest ono względami historycznymi, ponieważ zarówno w ustawie z dnia 29 marca 1926 r. o prawie autorskim (tekst jedn.: Dz. U. z 1935 r. Nr 36, poz. 260, ze zm.), jak również w ustawie z dnia 10 lipca 1952 r. o prawie autorskim (Dz. U. z 1952 r. Nr 34, poz. 234, ze zm.) znajdowały się normy dotyczące tej materii³⁰.

Wyraźnie natomiast należy podkreślić, że przepisy regulujące zasady rozpowszechniania wizerunku odnoszą się zarówno do prezentacji wizerunków, które w rozumieniu art. 1 ust. 1 pr. aut. będą stanowiły utwór, jak również tych, które nie będą mogły być kwalifikowane w ten sposób. W art. 81 pr. aut. przyjęta została konstrukcja dóbr osobistych, jednak poważne wątpliwości wynikają z brzmienia art. 83 pr. aut., w którym ustanowiono termin wygaśnięcia roszczeń z tytułu rozpowszechniania wizerunku na okres 20 lat po śmierci pierwotnie uprawnionego. Uwzględniając powszechnie przyjęte w doktrynie i orzecznictwie stanowisko, że dobra osobiste wygasają wraz ze śmiercią człowieka³¹, regulacja autorskoprawna odnosząca się do wizerunku wychodzi poza tradycyjne ramy prawa cywilnego.

Mając na uwadze regulacje dotyczące ochrony wizerunku zawarte w kodeksie cywilnym oraz prawie autorskim, można zadać pytanie o wzajemną relację art. 23 k.c. i art. 81 pr. aut. Należy rozważyć, czy przepis art. 81 pr. aut. stanowi przepis szczegółowy wobec art. 23 k.c., a właściwie jego rozwinięcie w zakresie rozpowszechniania wizerunku, czy też na gruncie prawa polskiego mamy do czynienia z kumulatywną ochroną wizerunku rekonstruowaną na podstawie obu ww. regulacji oraz czy zakresy tych regulacji pokrywają się, czy też dotyczą odrębnych materii. Przykładowo jak interpretować sytuację wykorzystania wizerunku znanego polityka zgodnie z art. 81 ust. 2 pkt 1 pr. aut., a więc utrwalonego w związku z wykonywaniem funkcji publicznych, ale w celach komercyjnych, nie zaś informacyjnych. Wyjątki ustawowe zawarte w art. 81 ust. 2 pkt 1 i 2 pr. aut. nie zawierają stosownego zastrzeżenia, że dotyczą one wyłącznie rozpowszechniania wizerunku w celach niekomercyjnych, jednak biorąc pod uwagę treść tego przepisu, należy przyjąć, iż chodzi tu wyłącznie o relacje z wykonywanych przez osoby powszechnie znane funkcji. Jak wskazują Janusz Barta i Ryszard Markiewicz, publikacja fotografii zgodna z art. 81 ust. 1–2 pr. aut. może być niedozwolona, jeżeli będzie prowadzić do naruszenia dóbr osobistych z art. 23 k.c. przedstawionych na nich osób³². Co więcej, może mieć miejsce takie rozpowszechnianie wizerunku,

³⁰ W pierwszej z nich w art. 18 wskazano, że na wykonywanie praw autorskich do wszelkiego rodzaju portretów potrzeba zezwolenia osoby portretowanej, jeżeli nie otrzymała od artysty zapłaty, a zezwolenia nie wymaga się w przypadku: 1) wizerunku osoby powszechnie znanej, jeżeli nie było zastrzeżenia przy portretowaniu, oraz 2) wizerunku osób, które są tylko szczegółem obrazu, przedstawiającego obchód, zgromadzenie, krajobraz itp. Artykuł 24 § 1 drugiej z ustaw stanowił, że rozporządzanie portretem wymaga zezwolenia osoby portretowanej, jeżeli nie otrzymała ona zapłaty, natomiast co do wyjątków w zakresie zgody brzmiał tożsamo z art. 18 ustawy z 1926 r.

³¹ Inaczej J. Mazurkiewicz, *Czy dobra osobiste mogą powstać po śmierci?* [w:] *Dobra osobiste w XXI wieku. Nowe wartości, zasady, technologie*, red. J. Balcarczyk, Warszawa 2012, s. 421.

³² J. Barta, R. Markiewicz, *Prawo autorskie*, Warszawa 2016, wyd. 4, s. 632.

Anna Podolska – doktor nauk prawnych, adwokat, adiunkt w Katedrze Praw Człowieka i Prawa Własności Intelektualnej Uniwersytetu Gdańskiego. W pracy badawczej zajmuje się problematyką ochrony praw jednostek w Unii Europejskiej oraz Radzie Europy.

Ewelina Szatkowska – doktor nauk prawnych, adwokat, adiunkt w Katedrze Praw Człowieka i Prawa Własności Intelektualnej Uniwersytetu Gdańskiego. Specjalizuje się w prawie własności intelektualnej, ze szczególnym uwzględnieniem aspektów prawno-autorskich i prawa znaków towarowych oraz w prawie ochrony dziedzictwa kultury.

Dominika Szumała – adwokat, specjalizuje się w sprawach z dziedziny prawa cywilnego, w tym z zakresu prawa autorskiego i dóbr osobistych. Absolwentka Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego. Ukończyła studia podyplomowe Prawo medyczne oraz Prawa własności intelektualnej i prawa nowych technologii na Uniwersytecie Gdańskim. Prowadzi zajęcia z prawa autorskiego na Uniwersytecie Gdańskim.

Problematyka ochrony prawa do wizerunku, pomimo funkcjonowania na rynku wydawniczym stosunkowo wielu opracowań, ciągle zachowuje aktualność. Liczne dotyczące jej kwestie nie zostały rozstrzygnięte ani w judykaturze, ani w doktrynie. Należy wziąć pod uwagę, jako doniosłą praktycznie okoliczność, że skala eksploatacji wizerunku wynikająca z możliwości, jakie daje technika cyfrowa, jest nieporównywalna ze stopniem jego eksploatacji w czasach technik analogowych. Nie sposób także pominąć ciągle rosnącego znaczenia gospodarczego korzystania z wizerunku. Wymusza to wypracowanie nowego spojrzenia na ochronę prawa do wizerunku.

Z recenzji prof. dr. hab. Piotra Ślęzaka

